

JEUGDKRANT

Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum Oudenbosch

februari 2014

Woestijnroos

Op de foto hiernaast zie je een woestijnroos.
Een woestijnroos (ook wel zandroos genoemd) ontstaat in woestijnen waar grondwater door capillaire werking aan het oppervlak komt en daar snel verdampt. (Capillaire werking is een verschijnsel uit de natuurkunde waarbij, bijvoorbeeld, water in een zeer fijn buisje hoger stijgt dan het omringende vloeistofniveau. Zulke fijne buisjes worden ook wel haarbuisjes of capillairen genoemd. Hoe fijner de buisjes, hoe hoger het water kan stijgen.)
Als het grondwater de juiste mineralen (gips en/of bariet) bevat, blijven die achter als het water verdampt en vormen ze met de zandkorrels prachtige vormen door de warmte van de woestijn. Zo'n zandroos is geen zuiver mineraal en ook geen gesteente.

Hallo jongens en meisjes!

Zag je op onze website de foto's van de doemiddagen? Sta je er ook op? Dan weet je hoe leuk deze middagen zijn. Goed om dat eens op school te vertellen!

Voor dit jaar hebben we al een aantal heel leuke onderwerpen bedacht. De eerste vijf zie je in deze krant. Op de site (bij 'doemiddagen') zie je er nog meer. We hopen dat je het net zo leuk vindt als wij.

Lijkt het je gaaf om in het museum te werken, bijvoorbeeld rondleidingen te geven of mensen te vertellen over objecten? In september of oktober krijg je hiervoor de kans! Deze zomer gaan we belangstellenden hiervoor 'opleiden' tot jeugdgid. Een mooie kans om het museum achter de schermen te leren kennen. Wie weet ben jij straks onze eigen deskundige.... Houdt de site in de gaten: www.nvmoudenbosch.nl.

Groeten van de mensen van het museum.

BELANGRIJK

- Opgeven voor de doemiddagen kan telefonisch via (06) 83572448 of via info@nvmoudenbosch.nl.
- Deelname gaat in volgorde van binnenkomst van de aanmeldingen.
- Meedoen aan een doemiddag kost € 3,50.
- De doemiddagen vinden plaats in de Geheerzaal van het museum aan de Markt 30a en duren van twee tot vier uur.

KNOOP IN JE ZAKDOEK, ELKE DERDE ZONDAG VAN DE MAAND.

- 16 feb.: keien beschilderen
- 16 mrt.: afrikaanse sieraden
- 13 apr.: naar de imker
- 18 mei: hersenkrakers
- 15 juni: ?

OP SCHOOL BIJ DE BROEDERS

De museumbibliotheek bestaat voor een groot deel uit boeken die de broeders gebruikten bij het onderwijs. Uit één van deze boeken wat wetenswaardigheden over.... kou.

Hoe overleven vissen de poolkou?

Wanneer het stevig vriest, krijgt de vader of je moeder de auto maar moeilijk aan de praat. Door de kou is de motorolie dik en taai geworden. Hoe doen vissen het eigenlijk bij temperaturen van tientallen graden onder nul?

Hongerige vissen hebben andere vissen nodig om te overleven. Hoe ze die vangen als ze stijf van de kou zijn? Moeder natuur vond de oplossing in glycoproteïne. Probeer het eerst eens uit te spreken voor je verder leest: glieso pro tee iene. (onthouden en tegen de juf of meester op school zeggen; stoer!)

Glycoproteïne is een stof die je kunt vergelijken met onze anti-vries. Het ziet er wit uit en iedere vis die deze stof niet heeft, vriest dood in de Poolzee.

Boskikker

Het kan nog wonderlijker. De boskikker *Rana sylvatica*, een piepklein kikkertje, heeft een nog opvallender eigenschap. Wanneer het kouder wordt (echt koud) werkt de kikker water uit zijn bloed en orgaancellen, om vervolgens gigantische hoeveelheden alcoholsuikers de bloedbaan in te loodsen. Hierdoor stijgt de suikerspiegel in zijn bloed enorm. Deze kikker bevriest in de winter zonder te sterven. Zodra het warmer wordt, ontdooit de kikker en komt tot leven. Eventuele vorstschade aan zijn lichaampje wordt vervolgens hersteld door een stofje in zijn bloed. (Voor de doorzetters onder ons: dat stofje heet *fibrinogeen*.)

Voorbij: 19 januari, archeologische pot maken

In januari stond de doemiddag in het teken van archeologie. Met originele oude scherven werd geprobeerd aardewerk potten in elkaar te puzzelen. Dat viel nog niet mee!

Archeologe Anne-Marie Visser vertelde over de herkomst van de scherven uit een opgraving. De deelnemers mochten eerst zelf een miniatuurpotje maken van klei.

GETALLEN IN DE DIERENWERELD

Een nijlpaard heeft 55 meter darm. Die heeft hij hard nodig om voldoende voeding te halen uit zijn plantaardige dieet. Veel van de gewonnen energie is nodig voor het beknedden en bepompen van een volgende portie planten. En ook voor het rondzeulen van al dat gedarmte. Per dag produceren die 55 meter darm ook tientallen kilo's mest en dat is weer voedsel voor waterplanten en nijlbaarzen.

Opgeven kan tot 15 feb. 16.00 uur via
(0164) 672635 of

16 februari: Keien beschilderen

Heb je die grote steen wel eens bekeken, die in het tuintje naast het hek van ons museum ligt? Dat is werkelijk een kei van een kei! Hij is ooit gevonden bij Oud Gastel. Keien in Nederland? Hoe kwamen die hier terecht en waar komen ze oorspronkelijk vandaan?

In onze doe-middag van februari gaan we op zoek naar de herkomst van zulke stenen. Mensen hebben die stenen altijd goed kunnen gebruiken. We zullen eens kijken wat ze er zoal mee konden doen.

Zelf gaan we keien beschilderen. Leuk om cadeau te geven, om zomaar neer te zetten voor de sier, of te gebruiken als 'presse papier' om op losse papieren te leggen zodat deze niet weg kunnen waaien.

16 maart: afrikaanse sieraden maken

Opgeven kan tot 15 mrt. 16.00 uur via (06)
83572448 of info@nvmoudenbosch.nl

Wist jij dat? Dat de allereerste sieraden ooit die gevonden zijn, Afrikaans zijn? Die allereerste sieraden werden voornamelijk gemaakt en gebruikt om aan te geven hoe rijk en machtig iemand was. Men gebruikte eigenlijk alles wat men maar kon vinden om sieraden te maken. Schelpjes, kralen, metaal, draad...

Tegenwoordig worden de sieraden eigenlijk alleen maar gedragen omdat de mensen ze mooi vinden.

Wij gaan op de doemiddag van 16 maart zelf ook Afrikaanse sieraden maken. Wil jij een mooie armband, een leuke ketting of heb je liever je riem versierd? We zullen vandaag een hoop leren over de achtergrond van de Afrikaanse sieraden en ze zelf maken!

In de vitrine bij Volkenkunde liggen ook enkele – echte – afrikaanse sieraden uit de Kongo. Bekijk ze maar eens goed.

13 april: de imker en zijn bijen

Opgeven kan tot 12 april
16.00 uur via (06) 83572448
of info@nvmoudenbosch.nl

Tijdens deze doemiddag maken we kennis met een imker. Hij vertelt hoe de bijen leven en wat er zoal komt kijken om ze te houden. De imker laat jullie zijn uitrusting zien. Deze uitrusting bestaat onder anderen uit een imkerkap en handschoenen. Verder zie je een bijenkast, een bijenkorf, slinger en nog vele andere voorwerpen mee die nodig zijn om bijen te kunnen houden. Jullie mogen bijenwas voelen, honing proeven en *propolis* ruiken.

Op vreemde geurtjes zoals eau de cologne, parfum aftershave en deodorant reageren de bijen niet goed. Dus zorg dat je deze geuren niet bij je hebt.

Nieuwsgierig? Kom dan naar de doemiddag en meld je gauw aan, want je weet maar nooit. Vol is vol.

Vóór half twee verzamelen we in het museum (plus betalen, ook ouders), **vertrek** vanaf museum **uiterlijk 13.35 uur** want om 14.00 uur zijn we in Etten-Leur. **Maximaal 30 deelnemers**, kinderen gaan voor, al hopen we wel op wat ouders die willen rijden.

18 mei: Brain Games

Dit keer testen we niet alleen hoe slim je hersenen nu eigenlijk zijn, maar laten we je vooral zien hoe je brein je onbewust voor de gek kan houden.

De middag staat in het teken van de optische illusie. Gedurende de evolutie van de mens heeft ons brein allerlei trucjes ontwikkeld om ons gezichtsvermogen een handje te helpen. Normaal merk je daar niets van, maar optische illusies maken hier handig gebruik van en houden je hersenen compleet voor

de gek. Ze geven namelijk informatie door die bij ons brein een 'verkeerde' reactie opwekt. Kijk bijvoorbeeld maar eens naar het rechtse plaatje. Precies hetzelfde plaatje levert twee verschillende beelden op: het jonge meisje of de oude vrouw. Zie jij ze?

Opgeven kan tot 17 mei
16.00 uur via (06) of
info@nvmoudenbosch.nl

Tijdens de doemiddag kun je zelf ervaren hoe verschillende illusies werken. Niet alleen zetten we deze middag de hersenen aan het werk, maar uiteraard steken de deelnemers ook hun handen uit de mouwen. Al knippend, kleurend en plakkend zullen je zelf diverse optische illusies creëren.

Aan het einde van de middag weet je zeker dat je hersenen je niet snel meer zullen foppen en kun je anderen verbazen met je eigengemaakte illusies.

Kijk op onze site voor foto's van de doemiddagen!